

Forfatter: Martensen, Hans Lassen

Titel: BREV TIL: Laub, Hardenack Otto Conrad FRA: Martensen, Hans Lassen (1862-03-30)

Citation: Martensen, Hans Lassen: "BREV TIL: Laub, Hardenack Otto Conrad FRA: Martensen, Hans Lassen (1862-03-30)", i *Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)*, Karl Schønbergs Forlag, s. 88. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002252230-002-shoot-L0022522300020025.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Fra Martensen til Laub
Kjøbenhavn, 30. Marts 1862

Kjære Biskop Laub! Da jeg seer, at der allerede er forløbet en ikke ringe Tid, siden jeg modtog Deres kjære Brev, sætter jeg mig til Besvarelsen. Jeg deler i det Væsentlige ganske Deres Anskuelse af de omhandlede Sager. Sagen om Kirkernes Benyttelse af Medlemmer, der have løst Sognebaandet, er mig i høi Grad uhyggelig. Jeg har bestandig staaet paa, at dette var Noget, Præsterne ved broderlig Overenskomst maatte ordne. Det Eneste, der maatte kunne fremtvinges, er Begravelse. Men Monrad synes jo at være kommen under en saadan Causalitet af Rigsdagen, at han ikke kan komme tilbage. En kgl. Anordning er vistnok bedre end en Lov igjennem Rigsdagen. Men nu dens Indhold? Spørgsmaalet kan være, om man dog ikke efter Pligt og Samvittighed bør protestere mod det Hele. Herimod kan maaskee svares, at saa faaer man det Hele, men dersom man vilde indlade sig paa at bearbejde det, kunde man maaskee blive fri for Noget. Saaledes mener idetmindste Clausen, der for nogen Tid siden taledede til mig om denne Sag. Han mener, at man bør indrømme Daab, Brudevielse, Begravelse, men af al Magt modsætte sig Altergangen, hvorved jo vistnok det hele Menighedsforhold ophæves. Deri maa jeg vistnok være enig, at dette sidste Punkt er det værste, og at man, — hvad desværre ikke er Kierkegaards Mening, med hvem jeg ligeledes har talet, s. 89— ubetinget bør tilbagevise de Rettigheder, som Monrad vil tillægge Biskopperne til at forbyde dette, eller overhovedet at forbyde en Præst at virke paa fremmede Steder, naar han ikke kan overkomme det o.s.v. Saadanne Rettigheder ere reent illusoriske, thi man vil dog virkelig ikke uden Vilkaarlighed kunne forbyde Altergangen paa det ene Sted og tillade den paa et andet Sted. Og hvor kan en Biskop uden stor Vilkaarlighed og uden at paadrage sig et ikke ubegrundet odium kunne sige til en Præst, at denne ikke kan overkomme at virke i et fremmed Sogn? Lad os her tænke os en dygtig og opvakt Præst f. Ex. Birkedal — og i Regelen vil det dog ikke være de Udygtige, der paaatage sig Saadant, — og man vil see, hvilken vanskelig Situation der fremkommer. Det er den sædvanlige Ministertactik, at indrømme Rigsdagen Alt, hvad den vil, og da mene at have hævdet Kirkens Ret ved at tillægge Biskopperne nogle Rettigheder, der som Rettigheder ere aldeles illusoriske og i Virkeligheden kun ere et Ansvar, der væltes paa Biskopperne. Mod dette Punkt vil jeg paa det Stærkeste opponere; thi det virkelige Resultat vilde da kun blive, at Biskopperne, hvor da ikke noget aldeles Extraordinairt maatte fremkomme, indrømme Alt, eller ogsaa maae forbyde Alt, hvilket dog heller ikke vilde stemme med Anordningens Aand.

Den Position, som Landemoderne bør indtage, staaer for mig tor Tiden saaledes, at man principaliter bør modsætte sig det Hele, men maaskee subsidialiter indrømme Daab, Brudevielse og Begravelse, og ubetinget opponere mod Altergangen og mod de Biskopperne tillagte reent illusoriske Rettigheder. Hvorvidt det vil være klogt — thi i sig selv rigtigt er det neppe — at indrømme s. 90dette Subsidiaire paa Grund af den Causalitet, i hvilken Ministeren har rendt sig fast, derpaa er jeg ikke ganske sikker; og meget vil det interessere mig at erfare mine høiærværdige Collegers Yttringer herom paa Bispemødet, som jeg desværre ikke kan bivaane.

Hvad angaaer den anden Sag, da forekommer det ogsaa mig at være den simpleste Vei ved indtrædende Vacance at tage Noget af Tienden og deraf at danne et Fond. Dette har jeg fra først af fastholdt og mener, at det fremdeles bør fastholdes. Ogsaa her kan man tænke paa noget Subsidiairt, at nemlig i ethvert Tilfælde den Bestemmelse gives i Loven, at Kirkefondet kun tør anvendes til kirkelige Øiemed, hvorved dog i Realiteten Intet vilde være vundet, da det ikke bliver nogen Grundlovsbestemmelse. Ogsaa kan det tages under Overveielse, om man bør søge en Afgjørelse ved Høiesteret af det hele Spørgsmaal om Kirkens Eiendomsret. Udfaldet af denne Behandlingsmaade kan vist være meget tvivlsom.

Her standsede jeg og gik ind til min Familie i Dagligstuen, hvor jeg fandt Deres meget elskværdige Datter, der glædede os med et Besøg. Vi ere Alle meget indtagne af hende, og hun har maattet love os, at hun tilligemed sin Forlovede oftere vil besøge os. Desværre bliver hun kun saa kort i Kjøbenhavn. Den Glæde, hvormed hun omtalede sin Fader og Livet i Hjemmet, gav os et Billede af det skønne og velsignede Liv, De, kjære Biskop Laub, uagtet Deres store Savn, lever i Deres huuslige Kreds. Herren skjænke Dem rig Velsignelse og Glæde fremdeles!

Deres hjerteligt hengivne H. Martensen.

s. 91Lad mig ikke undlade udtrykkeligt at hilse Dem fra Deres Datter og sige Dem fra hende, at hun i alle Henseender har det vel. Hun har bedet mig om at indføre denne Hilsen i mit Brev, da jeg sagde hende, at jeg netop var i Begreb med at skrive til Dem.